

udvikling. Han frakender ikke enkeltpersoner afgørende betydning, men krigshistorie og diplomatisk historie er for ham kun overfladiske foreteelser, der maa forklares ved udviklingen af de sociale grupper og af samfundsinstitutionerne, der danner baggrunden for den politiske udvikling og de politiske ideer (*Les idées politiques en France au 17e siècle* (1923), *Les idées politiques en France au 18e siècle* (1920) og *L'évolution de la pensée politique en France au 18e siècle* (1929)). Sée's styrke laa i syntesen, men det maa ikke glemmes, at han i sin ungdom har foretaget en række dybtgaaende originalstudier, især vedrørende den franske bondebefolknings økonomiske og sociale udvikling og kaar begrænset lokalt især til Bretagne og tidsmæssigt efterhaanden til slutningen af »l'ancien régime« (*Étude sur les classes rurales en Bretagne au moyen-âge* (1896), *Les classes rurales et le régime dominal en France au moyen-âge* (1901), *Classes rurales en Bretagne du 16e siècle à la Révolution* (1906) samt de mønstergyldige udgaver af cahiererne fra Rennes (4 bd. 1909—12) og af Arthur Young's berømte »Voyages in France«, den sidste dog først i 1931.

Sée's betydeligste indsats er i det hele taget udforskningen af l'ancien régimes dage i den hensigt at finde den retfærdige vurdering af den store revolution. (*La vie économique et sociale et les classes sociales en France au 18e siècle* (1924), *La France économique et sociale au 18e siècle* (1925), *L'évolution industrielle et commerciale de la France sous l'Ancien Régime* (1925) m. fl.). Revolutionen er for Sée økonomisk bestemt, ikke socialt. Det var ikke et arbejderspørgsmaal, men dybest set et agrarspørgsmaal. Den franske regering var den førende i reformbestrebelse; naar reformforsøgene mislykkedes, skyldtes det den uheldige ejendomsfordeling i forbindelse med kapitalmangel. — Sée var maa ske ikke sin Samtids Frankrigs mest originale og iderige videnskabsmand i sit fag, men han var afgjort den mest omspændende og kyndige.

Aksel E. Christensen.

Ved Professor, Dr. phil. et jur. Johannes Steenstrups Død den 3. August 1935 mistede *Det kgl. danske Selskab for Fædrelandets Historie* sin mangeaarige, højt ansete Forstander. Til hans Efterfølger valgtes paa Mødet den 31. Oktober s. A. Professor, Dr. phil. Aage Friis, og under den nye Forstanders Ledelse tog man snart efter fat paa et Arbejde for gennem en Ændring af de ikke længere helt tidssvarende Love for Selskabet at aabne Vejen for en forøget Virksomhed for dette. Efter adskillige forberedende Forhandlinger blev de nye Love endeligt vedtaget paa Mødet

den 9. Januar 1936. Selskabets Navn ændredes (med kgl. Approbation af 5. Februar 1936) til »Det kgl. danske Selskab for Fædrelandets Historie«, idet den hidtil brugte Tilføjelse »og Sprog« følted som forældet. Ønsket om et udvidet Virkefelt for Selskabet fandt bl. a. Udtryk i Formuleringen af den første Paragraf i de nye Love, der nu har følgende Ordlyd: »[Selskabets] Formaal er at oplyse Fædrelandets Historie ved Udgivelse af Aktstykker og historiske Efterretninger samt af Skrifter og Afhandlinger, der umiddelbart bygger paa Kildemateriale eller førstehaands Studier. Desuden kan Selskabet paa enhver anden Maade bidrage til dansk Historieforskning Fremme.« Samtidig fastsattes Antallet af indenlandske Medlemmer til 25 (mod før 20) og af udenlandske til 10 (mod før 7). Da der tilmed var blevet to Pladser vakante efter to siden 1935 afdøde Medlemmer, fhv. Minister, Dr. phil. Niels Neergaard og fhv. Rigsarkivar L. Laursen, kunde der paa Mødet den 25. Januar 1937 paa een Gang optages syv nye indenlandske Medlemmer, nemlig Lektor, Dr. phil. Vilhelm la Cour, Redaktør Povl Engelstoft, Arkivar, Dr. phil. Holger Hjelholt, Musæumsinspektør Chr. Axel Jensen, Højesteretspræsident, Dr. jur. Troels G. Jørgensen, Arkivar, Dr. theol. Bjørn Kornerup, og Lektor Th. A. Müller; desuden tre udenlandske: Professor, fil. dr. Nils Ahnlund, Stockholm, fhv. Rektor for Uppsala Universitet, Professor, fil. dr. L. Stavenow og Rektor for Stockholms Högskola, Professor, fil. dr. Sven Tunberg. Selskabets Reorganisation og Optagelsen af de mange nye Medlemmer fejredes ved en Sammenkomst (9. Februar 1940) under festlige Former. — Da senere (i Sommeren 1937) den slesvigholstenske Historiker Godsejer Paul v. Hedemann-Heespen var afgaaet ved Døden, blev den 17. Februar 1938 Arkivråd, fil. dr. L. M. Bååth, Stockholm, indvalgt som udenlandsk Medlem. — Endnu før Forhandlingerne om Selskabets Reorganisation var afsluttede, var dets Sekretær, Rigsarkivar L. Laursen gaaet bort, i hans Sted valgtes til Sekretær den 9. Marts 1936 Musæumsinspektør Jørgen Olrik, og da Kassereren, Arkivar, Dr. phil. William Christensen ikke ønskede at fortsætte, valgtes ved samme Lejlighed til hans Eftermand Arkivar Carl S. Christiansen. Paa Aarsmødet den 20. Februar 1941, da nye Valg til Forstanderskabet skulde finde Sted, genvalgtes Professor, Dr. Aage Friis til Forstander, medens Arkivar, Dr. Bjørn Kornerup nyvalgtes til Sekretær og Udgiver af »Danske Magazin« og Arkivar, Dr. Holger Hjelholt til Kasserer i Stedet for de ovennævnte Embedsmænd, der ikke havde ønsket at modtage Genvalg.

I den forløbne Periode har Selskabet paa vanlig Vis fortsat sin

litterære Virksomhed. Af dets løbende Publikation »Danske Magazin« er udgivet fra 7. Rækkes I. Binds 4. Hefte til hele III. Bind inklusive. Det sidstnævnte Bind (udg. 1940) indeholder udelukkende en *Brevveksling mellem A. F. Krieger, D. G. Monrad og P. Vedel 1846—88*, fremlagt af Aage Friis og Just Rahbek. Af andre større Bidrag i Magazinet's umiddelbart foregaaende Hefter kan iøvrigt nævnes *Breve fra Th. Olshausen til P. Hiort Lorenzen 1831—39* ved Anna-Elise Møldrup og *Aktstykker til den danske Stænderforfatnings Forhistorie 1830—31* ved Harald Jørgensen. Desuden er de forberedende Arbejder vedrørende Udgivelsen af *Christian VIII's Dagbøger og Breve* ved Rigsarkivar Axel Linvald blevet fortsat. Et Bind af Dagbøgerne omfattende Aarene 1799—1814 vil i nær Fremtid blive udsendt.

For at udvide Selskabets Virksomhed er der i den nuværende Forstanders Tid blevet lagt større Vægt end tidligere paa at afholde Møder, ved hvilke Medlemmerne kunde holde Foredrag, give kortere Meddelelser eller fremlægge videnskabelige Arbejder. I Perioden 1935—41 er der ialt blevet afholdt 19 Møder. Det første Møde efter de nye Retningslinier fandt Sted den 16. April 1936, ved hvilket Forstanderen fremlagde sin Udgave af Statsraadets Forhandlinger 1863—79 i Forbindelse med to andre Arbejder vedr. politiske Forhold 1863—64. Senere har følgende Medlemmer holdt Foredrag: Lektor, Dr. phil. Vilhelm Lorenzen om Christian IV's Arbejder for Havnebyer ud mod de store Have vestlig i Hertugdømmerne (20. Novbr. 1936) og om Anlæggelsen af Fæstningen Christiansburg i Oldenburg og de politiske Aarsager til dens Sløjfning (25. Jan. 1939), Rigsarkivar Axel Linvald om den dansk-tyske Arkivudveksling, som var kommet i Stand som en Følge af Nordslesvigs Genforening med Danmark 1920, (9. Febr. 1937) og om en samtidig Beretning om Begivenhederne i Norge 1814 (9. Maj 1940), Arkivar, Dr. phil. Holger Hjelholt om Inkorporationen af den hertugelige Del af Slesvig 1721 (28. Sept. 1937), Lektor Th. A. Müller om Holbergs Forhold til Kvinderne (24. Novbr. 1937), Professor, Dr. theol. J. Oskar Andersen om Paulus Heliæ og hans Stilling til Oprøret mod Christiern II (10. Maj 1939) og Bibliotekar, Dr. phil. Ellen Jørgensen om S sammenspillet mellem dansk og fremmed Historieskrivning i det 19. Aarhundrede (17. Okt. 1940). Forstanderen har forelagt sin Udgave af Johan Ludvig og Johanne Luise Heibergs indbyrdes Brevveksling (3. Decbr. 1940) og Arkivar, Dr. Bjørn Kornerup sin Udgave af Biskop J. P. Mynsters Visitatsdagbøger -1835—53 (24. Novbr. 1937) og sit Skrift om Aalborg Helligaandsklosters og Stiftshospitals Historie (25.

Jan. 1939). Jævnlig har disse Foredrag og Forelæggelser givet Anledning til livfulde Drøftelser af historisk Art, og der er i det hele Grund til at haabe, at Ændringen af Formen for Mødernes Afholdelse vil vise sig at være af foryngende og frugtbar Betydning for Jacob Langebeks gamle Selskab. *Bjørn Kornerup.*

I tidsskriftets 10. rk. II, 417 f. blev der gjort rede for de i 1932 vedtagne nye love for *Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie* samt for de udgiverarbejder, selskabet på det tidspunkt havde i gang eller var i færd med at forberede. Siden da er der i sammensætningen af selskabets styrelse sket den forandring, at formanden, bibliotekar, dr. Ellen Jørgensen, og kassereren, museumsdirektør, dr. Poul Nørlund, efter eget ønske er fratrukket. Det skete på årsmødet i 1938, og de efterfulgtes af rigsarkivar Axel Linvald som formand og museumsinspektør Georg Galster som kasserer. Som sekretær er forblevet arkivar, dr. H. Hjelholt.

Selskabet har i de forløbne år mistet to af dets medlemmer, nemlig fhv. rigsarkivar L. Laursen, der døde i 1936, og fhv. landsarkivar Holger Hansen, død i 1938. Trods Laursens store udgivervirksomhed udgav han dog intet for selskabet, men var derimod gennem mange år virksom i dets administration og som rådgiver ved andres arbejder. Også Holger Hansen var i en år-række medlem af selskabets styrelse og desuden udgiver af det store værk »Inkvisitionskommissionen af 20. januar 1772«, som han dog ikke nåede at se afsluttet inden sin død. Til nye medlemmer valgtes på årsmødet i 1940 arkivar, mag. art. Caroline Emilie Andersen og arkivar, mag. art. I. O. Bro Jørgensen.

I decbr. 1939 fuldførtes selskabets hidtil største udgiverarbejde: *Repertoriets 2. række*, omfattende de danske middelalderlige breve i tidsrummet 1451—1513, ved William Christensen. Denne udgave på i alt 9 store bd. er, fra det 1. bd. i 1928 udkom, skredet frem med en usædvanlig præcision og må betragtes som en fremragende videnskabelig bedrift. Af andre af selskabets udgaver, der allerede var i gang i 1932, skal omtales, at der af *Breve til og fra Mogens Gyldenstjerne og Anne Sparre* ved E. Marquard i 1936 udsendtes bd. 2, medens det 3. og sidste bd. er udkommet i sommeren 1941. Af *Inkvisitionskommissionen af 20. januar 1772* ved Holger Hansen udkom 4. bd. i 1936, og ved Holger Hansens død forelå der et udarbejdet manuskript til det afsluttende 5. bd., og en del ark var allerede sat op i korrektur. Arbejdet